

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

<i>Бугасівська Єлизавета Євгенівна, Зелінченко Анастасія Олегівна</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ В УКРАЇНІ.	140
<i>Голуб Анастасія Сергіївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА МАШИНОМІСЦЕ (ПАРКОМІСЦЕ) ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	144
<i>Гринько Андрій Русланович,</i> ПРАВО ПАЦІЄНТА НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО СТАН СВОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЇЇ ТАЄМНИЦЮ	147
<i>Гриценко Давид Сергійович</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФОРВІ АКТИВИ В УКРАЇНІ	151
<i>Грушко Влада Олегівна</i> НЕДОТОРКАННІСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ІНТЕРНЕТІ.	155
<i>Даїдаміров Тімур Новруз огли,</i> УПРАВЛІННЯ ЦИФРОВИМ МАЙНОМ ПІСЛЯ СМЕРТІ ОСОБИ	159
<i>Джабраїлова Вікторія Володимирівна</i> ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ	162
<i>Дмитрук Дар'я Олександрівна,</i> СПАДКУВАННЯ У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	166
<i>Доможирська Наталя Олегівна,</i> РОЛЬ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ. ПРИНЦИП ГЕНДЕРНОЇРІВНОСТІ: ПОДОЛАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОПРАВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ	170
<i>Драганова Дарія Сергіївна,</i> СПАДКУВАННЯ АКАУНТІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.	173
<i>Жулавська Еліна Костянтинівна,</i> СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО	176
<i>Заборська Ксенія Андріївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ДОБРОСОВІСНОСТІ В ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	180
<i>Колесниченко Анна Андріївна,</i> СПАДКУВАННЯ МАЙНА ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ В УКРАЇНІ	183
<i>Комаровська Еріка Едуардівна,</i> УСИНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	186
<i>Короткевич Іван Андрійович,</i> ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОГО МАЙНА	188

формації, а також заявивши вимогу про видалення цієї інформації з медичних документів, які подаються за місцем роботи або навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

3. Кулініч О. О. Загальні положення про інформацію з обмеженим доступом в цивільному праві : Монографія. Одеса : Вид-во Будкаєв Вадим Вікторович, 2008. 243 с.

4. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування: окремі аспекти судової практики. Верховний Суд. 25 червня 2021 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Krat_2021_06_22.pdf

5. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та статті 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К. Г. Устименка) від 30 жовтня 1997 року vd971030 vn5-зп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-97#Text>

6. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992. № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

7. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000. № 1489-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>

8. Сенюта І. Я. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я. Х. : Фактор, 2020. 192 с.

Гриценко Давид Сергійович

студент 1 курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Токарева В. О.

ПРОБЛЕМИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФРОВІ АКТИВИ В УКРАЇНІ

Цифрові активи, зокрема криптовалюти, NFT та інші токенизовані об'єкти, поступово отримують юридичне визнання в Україні. Однак,

незважаючи на ці позитивні зрушення, існує низка правових прогалин, які ускладнюють регулювання і захист прав власності на такі активи. Це дослідження аналізує поточний стан правового регулювання цифрових активів, ключові проблеми та перспективи подальшого розвитку законодавства у цій сфері.

Цифрові активи, такі як криптовалюти, NFT (невзаємозамінні токени) та інші токенизовані об'єкти, швидко поширюються в Україні, проте їх правовий статус ще не повністю визначений. Хоча певні кроки для регулювання цифрових активів були зроблені, зокрема ухвалено Закон України «Про віртуальні активи», він ще не набув чинності. Це обумовлено потребою внесення змін до податкового кодексу для створення узгодженої системи регулювання.

Закон України «Про віртуальні активи» визначає базові права власників цифрових активів, а також легалізує можливість їхньої купівлі, продажу та зберігання на території України. Проте законодавство ще не надає повного правового статусу таким активам, що викликає правову невизначеність і ризики для власників. Відсутність чіткого статусу ускладнює інтеграцію цифрових активів у фінансові та юридичні системи, робить складнішим захист прав власників і стримує розвиток ринку.

Відповідно до Закону України «Про віртуальні активи», віртуальний актив – нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав [1].

Закон також містить деякі важливі визначення цифрових активів. Відповідно до закону, «акаунт» означає домовленість згідно з Terms of Service, відповідно до якої зберігач несе, підтримує, обробляє, отримує або зберігає цифрові активи користувача або надає товари чи послуги користувачеві. Цифровий актив у Законі означає електронний запис, в якому фізична особа має право або інтерес [2, с. 258].

Визначення правового статусу цифрових активів також пов'язане із необхідністю врахування міжнародних стандартів регулювання. Багато країн світу вже встановили базові принципи для регулювання криптовалют і цифрових активів, зокрема в рамках рекомендацій FATF (Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням

грошей). Україна працює над узгодженням свого законодавства з міжнародними практиками, що допоможе створити стійку правову базу для розвитку цифрових фінансів.

Невизначеність статусу цифрових активів обмежує можливість їхньої повноцінної участі в економіці. Наприклад, підприємства, які приймають платежі в криптовалютах, часто стикаються з труднощами при обліку і звітності таких транзакцій, що знижує їх привабливість для бізнесу та інвесторів. Крім того, правова невизначеність ускладнює процес розслідування шахрайства, відстеження операцій і забезпечення правового захисту для власників цифрових активів.

Право власності на цифрові активи є критичним аспектом їх правового регулювання. У традиційному праві власності в Україні існують чітко визначені механізми захисту, зокрема для нерухомості, автомобілів та інших матеріальних об'єктів. У випадку цифрових активів ситуація є складнішою: відсутність повноцінного законодавчого регулювання ускладнює захист прав власників у випадку спорів, шахрайства або втрати доступу до цифрових активів.

На сьогодні, незважаючи на прийняття Закону України «Про віртуальні активи», цифрові активи ще не повністю інтегровані в правову систему, що ставить їх власників у вразливе становище. Наприклад, якщо власник криптовалюти стає жертвою шахрайства або втрачає доступ до свого криптогаманця, правові засоби для повернення активів чи відновлення доступу залишаються обмеженими.

Судовий захист прав власників цифрових активів є одним із важливих аспектів, який потребує вирішення. У разі конфліктних ситуацій або шахрайських дій власники цифрових активів мають право звертатися до суду, але відсутність законодавчо встановлених норм ускладнює процес розгляду таких справ. Більше того, через анонімність блокчейн-операцій власники цифрових активів стикаються з додатковими викликами при доказуванні своїх прав на активи.

Одним з можливих шляхів вирішення проблеми захисту прав як розробників віртуальних світів, так і користувачів є диференціація рівнів «власності» в межах таких світів. У сучасній науці пропонується виділяти три основні рівні «власності» у віртуальних просторах. Перший рівень стосується самого віртуального світу, який, фактично, є комп'ютерним кодом і підлягає захисту через право інтелектуальної власності. Другий рівень охоплює об'єкти, що існують у межах віртуального світу, такі як аватари, мечі, одяг, будівлі тощо, які є аналогами

реальних об'єктів права власності. Третій рівень включає внутрішньоігрові предмети, що одночасно виступають об'єктами інтелектуальної власності. Наприклад, віртуальна книга є фізичним об'єктом, але її зміст захищений правами інтелектуальної власності; розроблений дизайнером лінійний одяг у віртуальному світі є фізичним об'єктом, проте його дизайн підпадає під захист прав інтелектуальної власності. Цей підхід дозволяє розмежувати права інтелектуальної власності, які належать розробнику на створений ним об'єкт, програмне забезпечення та зміст віртуального світу, а також права користувачів на внутрішньоігрові предмети, які мають фізичне втілення. Відсутність чітко визначеного правового захисту власності обмежує інтерес інвесторів та бізнесу до цифрових активів. Запровадження надійної правової системи з гарантованим захистом прав знизить інвестиційні ризики, зокрема в криптовалюті та цифрові об'єкти, та підвищить рівень довіри до ринку. З огляду на глобальний інтерес до цифрових активів, створення такої системи стане важливим кроком для залучення іноземних інвестицій і розвитку економічного потенціалу [3, с. 41].

Одним із найбільших викликів залишається питання оподаткування цифрових активів. Україна потребує адаптації податкового кодексу для визначення правил обліку та ставок оподаткування таких активів. Відсутність таких норм викликає труднощі для власників і підприємств, які працюють із цифровими активами, а також перешкоджає інтеграції в міжнародні ринки через непрозорість податкових зобов'язань.

Фінансові операції в Україні підлягають суворим вимогам щодо протидії відмиванню грошей (AML) та фінансовому моніторингу. Однак у сфері цифрових активів такі вимоги важко реалізувати через анонімність операцій на блокчейні. Україна планує запровадити стандарти ідентифікації клієнтів (KYC) для цифрових активів, хоча це потребує додаткових зусиль для контролю і моніторингу.

Українське законодавство вже значною мірою узгоджується з міжнародними стандартами, особливо в рамках євроінтеграції. Однак у сфері цифрових активів Україна лише починає адаптацію до міжнародних норм, зокрема рекомендацій FATF, які стосуються регулювання криптовалют. Повна відповідність цим стандартам сприятиме інтеграції українського ринку цифрових активів у світову економіку.

Підприємствам в Україні поки що важко включати цифрові активи у фінансову звітність через неврегульованість правового статусу. Від-

сутність конкретних вимог щодо обліку цифрових активів створює проблеми для аудиту і фінансового контролю. Це ускладнює розуміння реальних фінансових потоків, що може негативно вплинути на прозорість ринку та інвестиційну привабливість.

Незважаючи на прогрес у законодавчому визнанні цифрових активів в Україні, численні правові прогалини і виклики, зокрема в питаннях оподаткування, захисту прав власників та інтеграції в міжнародні стандарти, потребують подальшого опрацювання. Розвиток законодавства про цифрові активи має вирішальне значення для створення сприятливого ринкового середовища, що забезпечить юридичний захист прав власників, знизить ризики шахрайства та сприятиме економічному зростанню країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX, станом на 1 січня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

2 Некіт К. Г. Право приватної власності в інформаційному суспільстві: цивілістична теорія і практика реалізації: дис.... докт. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2021. 520 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/dad328f1-6ee3-42c3-ab1c-f26700f6f3e3>

3. Некіт К. Г. Віртуальна власність: поняття та сутність. *Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 37-42. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/items/576c79a7-0f1a-4f5e-bc62-4cc9e9b0e2ed>

Грушко Влада Олегівна

*студентка 1-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцента Токарева В. О.

НЕДОТОРКАНИСТІСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ІНТЕРНЕТІ

Недоторканність приватного життя в цифровому середовищі – це право особи контролювати поширення та використання інформації про себе, а також бути захищеною від несанкціонованого доступу до своїх персональних даних. Це поняття розширює класичне право на